

Kwalificatiedossier Specialist Ruimtelijke veiligheid

Versie: 1.0, 10 oktober 2022

Nederlands Instituut Publieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

Opdrachtgever: Werkveldadviescommissie
Contactpersoon: Marieke Geelen
Titel: Kwalificatiedossier Specialist Ruimtelijke veiligheid
Datum: 10 oktober 2022
Status: Vastgesteld
Versie: 1.0
Auteurs: Clusterwerkgroep Risicobeheersing
Projectleider: Hans Foekens
Eindverantwoordelijk: Veiligheidsberaad

Inhoud

Inleiding	4
Deel A Algemene informatie	5
Deel B Overzicht kerntaken	6
Deel C Competenties	7
Deel D Uitwerking kerntaken	9
Deel E Specificaties vakbekwaamheid	12
Deel F Verantwoording	13
Bijlage 1 Namenlijst	15
Bijlage 2 Begrippen en afkortingen	16

Inleiding

Opbouw dossier

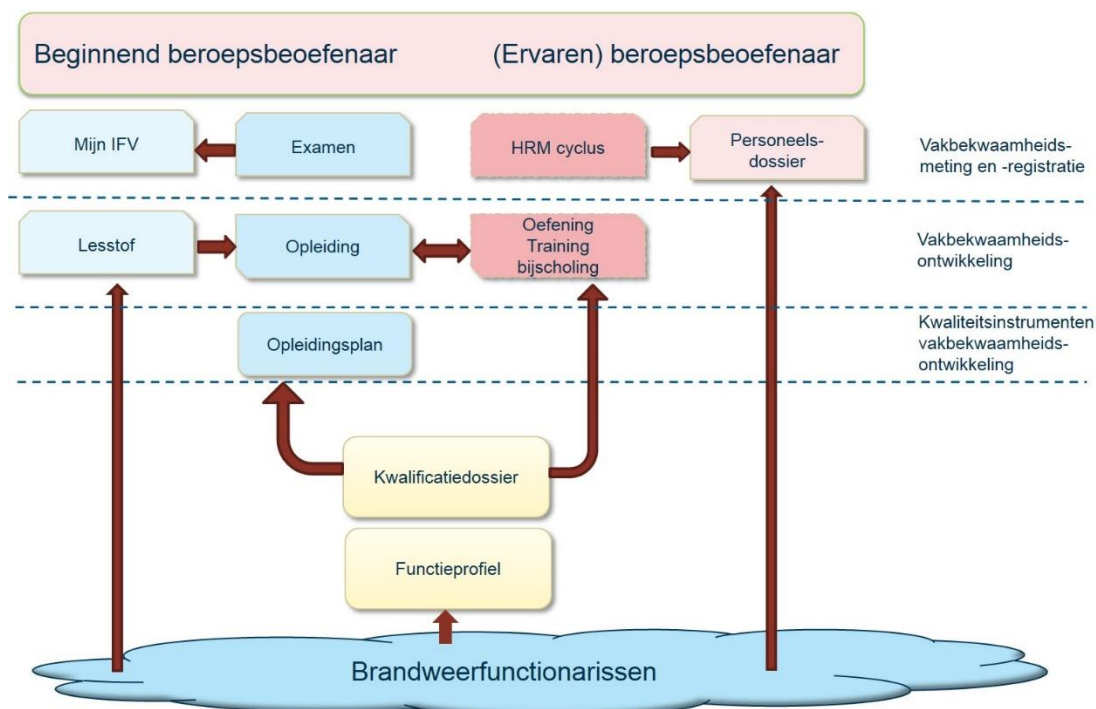
Het kwalificatiedossier beschrijft op gestandaardiseerde wijze de functievereisten voor een beginnend beroepsbeoefenaar binnen de veiligheidsregio. De opbouw van het kwalificatiedossier ziet er als volgt uit:

- Deel A Algemene informatie over wat de functie typeert.
- Deel B Beschrijving van kerntaken.
- Deel C Beschrijving van competenties.
- Deel D Uitwerking van de kerntaken in werkzaamheden en daaruit voortvloeiend de keuzes en dilemma's van de functie.
- Deel E Beschrijving van de specificaties van zowel de initiële als de blijvende vakbekwaamheid, evenals een beschrijving van het (instroom)niveau.
- Deel F Verantwoording van de totstandkoming van het kwalificatiedossier alsmede het benoemen waar de verantwoordelijkheid ligt voor het onderhouden van het kwalificatiedossier.

Omwille van de leesbaarheid is in dit dossier de mannelijke aanspreekvorm gekozen.

Samenhang kwaliteitsinstrumenten

Het kwalificatiedossier vormt de basis voor het onderwijs en de examinering. Een overzicht van kennis en vaardigheden is opgenomen in het opleidingsplan. Beoordelingscriteria zijn opgenomen in het examenplan. Onderstaand schema geeft de samenhang weer. Waar 'brandweerfunctionarissen' staat kan ook gelezen worden 'functionarissen van de veiligheidsregio'.

Deel A Algemene informatie

A.1 Plaatsing van de functie binnen de brandweercontext

De Specialist Ruimtelijke Veiligheid (SRV) werkt op beleidsmatig en beheersmatig niveau. De werkzaamheden worden procesmatig uitgevoerd, waarbij de focus ligt op complexe vraagstukken. Hij heeft overzicht over het vakgebied omgevingsveiligheid, specifiek het taakgebied ruimtelijke veiligheid. De SRV legt de verbinding met andere vakgebieden. In zijn functie kan het zwaartepunt liggen op één of enkele taken zoals het (proactief) adviseren, participeren in de totstandkoming van de planfiguren van de omgevingswet, stimuleren van omgevingsbewustzijn, in kaart brengen van ruimtelijke veiligheid (regionaal risicoprofiel), beleidsvoorstellen maken op het gebied van omgevingsveiligheid, beoordelen van de bestrijdbaarheid van scenario's en het benoemen van restrisico's en het borgen van de risico-informatiecyclus in de veiligheidsketen.

Een SRV werkt in een veiligheidsregio binnen een team dat zich bezighoudt met het analyseren en beoordelen van omgevingsveiligheid op het taakgebied ruimtelijke veiligheid. Daarnaast adviseert de SRV over maatregelen om deze risico's te beheersen. De SRV functioneert op diverse plekken binnen de brandweerorganisatie en in de breedte van het publieke en het private domein.

A.2 Positie van de functie

De SRV adviseert aan en coördineert zelfstandig werkzaamheden voor één of meer actoren in het domein van omgevingsveiligheid, specifiek het taakgebied ruimtelijke veiligheid:

- > Externe partijen en andere disciplines die actief zijn in de publieke en private sector met betrekking tot omgevingsveiligheid.

De SRV is de adviseur voor het vakgebied omgevingsveiligheid ten opzichte van bevoegd gezag en partners van de veiligheidsregio. Hij zorgt voor een goede aansluiting van adviezen op het gebied van omgevingsveiligheid op de doelen van multidisciplinaire en externe partijen.

- > Afdelingen binnen de veiligheidsregio

Met de verschillende afdelingen binnen de veiligheidsregio, zoals brandveiligheid, operationele voorbereiding, incidentbestrijding en gezondheidskundige veiligheid, werkt de SRV nauw samen. Hij stemt af, wisselt informatie uit, geeft advies en begeleiding.

- > Bestuur en management veiligheidsregio

De SRV is de adviseur voor het vakgebied omgevingsveiligheid voor het eigen management en het bestuur. Hij kan afwegen wanneer het nodig is om op te schalen. Hij kent bestuurlijke belangen en weet draagvlak voor zijn adviezen te verkrijgen.

A.3 Complexiteit van de functie

De SRV doorziet de diverse belangen van betrokken partijen en houdt daar rekening mee. Het feit dat de rol van de SRV telkens anders is (wisselend speelveld en wisselende belangen), maakt de functie complex. Hij doorziet multidisciplinaire belangen met betrekking tot omgevingsveiligheid, in de context van de diverse partijen.

De wijze van aanpak en uitvoering van het werk wordt voor een groot deel aan de SRV zelf overgelaten. Hij krijgt voornamelijk te maken met de complexe vraagstukken op het gebied van omgevingsveiligheid, specifiek het taakgebied ruimtelijke veiligheid.

Deel B Overzicht kerntaken

De werkzaamheden van de SRV kunnen geclusterd worden in de volgende kerntaken. Daarbij zal de organisatie en/of afdeling waar hij werkzaam is, bepalen op welke van deze kerntaken het accent komt te liggen.

Daar waar wordt gesproken over omgevingsveiligheid, richt de SRV zich specifiek op het taakgebied ruimtelijke veiligheid.

Kerntaak 1 Ontwikkelt beleid op gebied van omgevingsveiligheid

De SRV ontwikkelt beleidsvoorstellen op het gebied van omgevingsveiligheid. Daarnaast levert hij input voor de totstandkoming van landelijk, regionaal en/of gemeentelijk integraal veiligheidsbeleid en het regionaal risicoprofiel. Hierbij is hij proactief ten aanzien van nieuwe ontwikkelingen. Hij neemt zelfstandig het initiatief om te komen tot beleidsvoorstellen.

Daarnaast heeft de SRV een rol bij de implementatie en de uitvoering van dit beleid.

Kerntaak 2 Initieert en onderhoudt netwerken, stemt af met relevante partijen

De SRV stimuleert het omgevingsveiligheidsbewustzijn door actief aandacht te vragen voor omgevingsveiligheid, zowel binnen als buiten de eigen organisatie. Hij is medeverantwoordelijk voor het delen van risico-informatie. Ook stemt hij zaken op het gebied van omgevingsveiligheid af met interne en externe partijen en wisselt deze uit. Daarnaast levert de SRV een bijdrage aan voorlichting over omgevingsveiligheid, buiten en binnen de organisatie.

Kerntaak 3 Inventariseert, analyseert en beoordeelt complexe omgevingsveiligheidsrisico's en -maatregelen

De SRV inventariseert, analyseert en beoordeelt risico-informatie over de omgevingsveiligheid aan de hand van scenario's, mate van waarschijnlijkheid en impact en maatschappelijke ontwikkelingen, om uiteindelijk advies uit te kunnen brengen over deze risico's (kerntaak 4).

Kerntaak 4 Adviseert over complexe ruimtelijke veiligheidsrisico's

De SRV brengt, gevraagd en ongevraagd, onderbouwd advies uit over complexe ruimtelijke veiligheidsrisico's in de bestaande en in ontwikkeling zijnde leefomgeving. De SRV participeert actief in de totstandkoming van de verschillende planfiguren van de omgevingswet. Het doel van het advies is om bij te dragen aan het verbeteren van de beheersbaarheid, bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid. Daarnaast is het doel om het bevoegd gezag in staat te stellen een bewuste en bekwame afweging te maken tussen het belang van de ruimtelijke ontwikkeling en de mate van omgevingsveiligheid. Het advies is bestemd voor:

- > het bevoegd gezag
- > de interne organisatie
- > externe partijen

Deel C Competenties

Competentie: Zelfstandigheid (dimensie persoonlijk)

Niveau A (eigen koers varen)

- Neemt, indien nodig, impopulaire maatregelen.
- Gaat conflicten niet uit de weg.
- Neemt informatie in zich op en past deze effectief toe.
- Neemt een duidelijke positie in binnen de organisatie.
- Gaat wel eens tegen tradities en regels in om het gestelde doel te bereiken.

Competentie: Analytisch vermogen (dimensie conceptueel)

Niveau A (achterhalen)

- Identificeert de achterliggende oorzaken van complexe problemen.
- Schat de afbreukrisico's in ten aanzien van de verschillende oplossingsrichtingen.
- Houdt rekening met diverse belangentegenstellingen zowel binnen als buiten de organisatie.
- Weet draagvlak te krijgen voor een oplossingsrichting.
- Bekijkt ingewikkelde vraagstukken vanuit diverse invalshoeken.

Competentie: Mondelinge communicatie (dimensie relationeel)

Niveau A (inschatten, non-verbaal)

- Past het niveau en de inhoud van communiceren aan de gesprekspartner(s) aan.
- Maakt gebruik van non-verbaal gedrag dat het verbale gedrag ondersteunt.
- Spreekt boeiend en aansprekend, is welsprekend.
- Stuurt op eenduidig communiceren van informatie.
- Past gesprekstechnieken toe om een gesprek optimaal te laten verlopen.

Competentie: Schriftelijk communiceren (dimensie relationeel)

Niveau A (beschikt over verschillende schrijfstijlen)

- Past de schrijfstijl aan aan het niveau van communiceren van de lezer(s).
- Beschikt over een grote woordenschat.
- Heeft een boeiende manier van schrijven.
- Verwoordt in een tekst argumenten, afwegingen en belangen tot een helder geheel.

Competentie: Nauwkeurigheid (dimensie operationeel)

Niveau A (overzicht houden)

- Behoudt het overzicht over de veelvoud van details (ziet door de bomen het bos).
- Blijft zorgvuldig, ook onder druk van belangen, tijd of de ernst van de gevolgen van mogelijke fouten.
- Maakt een gedegen afweging tussen strikt nakomen van regels, richtlijnen of procedures en pragmatisme.
- Beslist over het al dan niet afwijken van richtlijnen.

Deel D Uitwerking kerntaken

Kerntaak 1 Ontwikkelt beleid op gebied van omgevingsveiligheid	
1.1	Werkzaamheden
1.1.1	Lever input (onder meer gebaseerd op risicoanalyses) bij de totstandkoming van lokaal, regionaal en landelijk omgevingsveiligheidsbeleid.
1.1.2	Signaleert en evalueert relevante ontwikkelingen voor het eigen vakgebied (landelijk/regionaal), op basis van praktijkervaring, dilemma's en tekortkomingen in het huidige omgevingsveiligheidsbeleid.
1.1.3	Vertaalt deze bevindingen en belangen naar beleidsvoorstellen op het gebied van omgevingsveiligheid (op basis van het regionaal risicoprofiel) en voorstellen voor implementatie.
1.2	Keuzes en dilemma's
1.2.1	Breedte versus diepgang (generalist versus specialist).
1.2.2	Omgaan met weerstand in eigen organisatie.
1.2.3	Omgaan met onzekerheid door het ontbreken van duidelijke richtlijnen.
1.2.4	Inschatten van (bestuurlijk en maatschappelijk) draagvlak.
1.2.5	Afwegen van verschillende beleidsterreinen.
Kerntaak 2 Initieert en onderhoudt netwerken, stemt af met relevante partijen	
2.1	Werkzaamheden
2.1.1	Maakt een actorenanalyse.
2.1.2	Benadert en werkt actief samen met relevante partners. Hij gaat hierbij het gesprek aan over de noodzaak van aandacht voor omgevingsveiligheid.
2.1.3	Maakt een plan van aanpak voor projecten of activiteiten.
2.1.4	Stemt af en wisselt uit met specialisten uit het vakgebied, zowel lokaal als landelijk.
2.1.5	Borgt de risico-informatie in de veiligheidsketen, onder meer door het uitwisselen van informatie met operationele voorbereiding (planvorming, vakbekwaamheid) en incidentbestrijding.
2.2	Keuzes en dilemma's
2.2.1	Balans vinden tussen 'brengen en halen'.
2.2.2	Balans vinden tussen je rol als vertegenwoordiger van een organisatie de vertaling hiervan in de politiek-bestuurlijke context.
2.2.3	De inhoudelijke verdieping zoeken in het vakgebied omgevingsveiligheid en de verbinding tussen omgevingsveiligheid en de ontwikkelingen in mono-en multidisciplinaire incidentbestrijding.

Kerntaak 3 Inventariseert, analyseert en beoordeelt complexe omgevingsveiligheidsrisico's en -maatregelen

3.1 Werkzaamheden

- 3.1.1 Genereert risico-informatie over de omgevingsveiligheid.
- 3.1.2 Brengt relevante risico's op hoofdlijnen in kaart (onder andere regionaal risicoprofiel).
- 3.1.3 Stelt een risicoanalyse op.
- 3.1.4 Prioriteert risico's.
- 3.1.5 Stelt systematisch relevante scenario's op, met aandacht voor risicobron, gebeurtenis, waarschijnlijkheid, impact, gevolgen.
- 3.1.6 Beoordeelt of specialistisch onderzoek noodzakelijk is.
- 3.1.7 Beoordeelt of de maatregelen voldoende effectief zijn.

3.2 Keuzes en dilemma's

- 3.2.1 Bepalen wanneer de SRV zelf beoordeelt en wanneer hij anderen inschakelt.
- 3.2.2 Blijven doorgaan met inventariseren en analyseren en niet komen tot een oordeel, vanwege de vele onzekerheden.
- 3.2.3 Omgaan met onduidelijkheid van aard en ernst van de omgevingsrisico's.
- 3.2.4 Kiezen voor geschikte onderzoeksinstrumenten en methodieken.
- 3.2.5 Maatschappelijke en bestuurlijke aanvaardbaarheid: hoe ver moet de SRV gaan?
- 3.2.6 Afwegen van de noodzaak van de voorgestelde maatregelen versus de impact ervan (bijvoorbeeld financiële en maatschappelijke haalbaarheid).

Kerntaak 4 Adviseert over complexe ruimtelijke veiligheidsrisico's

4.1 Werkzaamheden

- 4.1.1 Beoordeelt risico's en scenario's op beheersbaarheid, bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid, in de bestaande en in ontwikkeling zijnde leefomgeving.
- 4.1.2 Adviseert het bevoegd gezag, bijvoorbeeld bij omgevingsvisies, - plannen en -vergunningen voor ruimtelijke ontwikkeling, infrastructurele projecten, bescherming van vitale objecten, infrastructuur en voorzieningen, of adviseert op eigen initiatief.
- 4.1.3 Adviseert in het kader van het bewustzijn van ruimtelijke veiligheid.
- 4.1.4 Adviseert interne en externe partijen.
- 4.1.5 Genereert informatie voor de voorbereiding op relevante scenario's.
- 4.1.6 Neemt deel aan overleggen met interne en externe partijen.
- 4.1.7 Adviseert over verantwoordelijkheden, mogelijkheden en onmogelijkheden van repressieve inzet door de brandweer.
- 4.1.8 Neemt de rol van projectleider op zich in voorkomende gevallen.

4.2 Keuzes en dilemma's

- 4.2.1 Omgaan met de verwachtingen, belangen en overwegingen van de betrokkenen versus de verantwoordelijkheid van de SRV voor de omgevingsveiligheid.
- 4.2.2 Bepalen wanneer de SRV zelf beoordeelt en wanneer hij anderen inschakelt.
- 4.2.3 Afwegen van belang van vroegtijdigheid versus concreetheid.
- 4.2.4 Voldoen aan regels versus beheersen van risico's.
- 4.2.5 Afwegen van de noodzaak van de voorgestelde maatregelen versus de impact ervan (bijvoorbeeld financiële en maatschappelijke haalbaarheid).
- 4.2.6 Ontbreken van wettelijke verankering van de mogelijke maatregelen (niet alles is af te dwingen).

Deel E Specificaties vakbekwaamheid

E.1 Instroomeisen functie

De uitoefening van de functie SRV bevindt zich op hbo-niveau.

Om het diploma SRV te verkrijgen moet de SRV:

- minimaal beschikken over een hbo-diploma
- de proeve van bekwaamheid afgesloten hebben met een voldoende eindresultaat

E.2 Vakbekwaam worden en blijven

De vakbekwaamheid wordt geborgd door middel van opleiden, examineren, bijscholen, trainen en oefenen. In het kader van 'vakbekwaam worden' en 'vakbekwaam blijven' kan die vakbekwaamheid worden opgedaan dan wel onderhouden.

De invulling van het vakbekwaam blijven is zowel een werknemers- als werkgeversverantwoordelijkheid. De SRV ontwikkelt inzicht in zijn vakbekwaamheid door zelfreflectie en zelfbeoordeling van eigen (leer)resultaten. De SRV krijgt ook ongevraagd positieve en negatieve feedback en schat deze zelf op waarde. De SRV verdiept zich zelfstandig in nieuwe (wetenschappelijke) kennis en inzichten.

Hij neemt zelf het initiatief om zijn leer- en oefenbehoeften met zijn leidinggevende te bespreken. Hij maakt zelf een plan om zijn competenties gericht op peil te houden en op de hoogte te zijn van nieuwe ontwikkelingen en vakkennis.

Deel F Verantwoording

F.1 Totstandkoming

De clusterwerkgroep Risicobeheersing heeft, gevoed door input van experts uit de organisatie, een gezamenlijk beeld van de taken en werkzaamheden van de SRV gevormd. Op basis van de gevoerde discussies binnen de clusterwerkgroep en met relevante netwerkpartners daarbuiten is een eerste conceptversie van het kwalificatiedossier SRV geformuleerd door het NIPV. Deze conceptversie is vervolgens opnieuw voorgelegd aan de leden van de clusterwerkgroep. NIPV heeft alle verkregen feedback verwerkt en opnieuw digitaal voorgelegd aan de leden van de clusterwerkgroep Risicobeheersing. Na afsluitend overleg heeft het NIPV een tweede conceptversie van het kwalificatiedossier geschreven, geaccordeerd door de clusterwerkgroep. Het resultaat hiervan is hetgeen nu voor u ligt en is aangeboden aan de opdrachtgever.

F.2 Procesinformatie

Procesinformatie	
Herzien door:	Clusterwerkgroep Risicobeheersing
Onder regie van:	Werkveldadviescommissie
Vastgesteld door:	16 juni 2022 Werkveldadviescommissie 16 september 2022 Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio 10 oktober 2022 Veiligheidsberaad
Versie:	1.0, 10 oktober 2022 Dit kwalificatiedossier vervangt het in 2009 vastgestelde kwalificatiedossier Specialist risico's en veiligheid én het kwalificatiedossier Specialist Omgevingsveiligheid <i>in concept</i> uit 2017.
Reden voor evt. wijziging kwalificatiedossier	Het werkveld is de afgelopen jaren sterk in verandering, onder meer door de komst van de Omgevingswet. Dat heeft consequenties voor de invulling van de functies op het gebied van omgevingsveiligheid.
Verantwoordelijkheid beheer en onderhoud	De verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en onderhouden van de kwalificatiedossiers voor functionarissen werkzaam binnen de organisatie van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing is belegd bij het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid.

F.3 Brondocumenten

Bij de totstandkoming van dit kwalificatiedossier is gebruik gemaakt van onderstaande bronnen:

- > <https://www.mboraad.nl/begrippenlijst>
- > Compententiewoordenboek, BuitenhekPlus en Leeuwendaal (2012)
- > Brandweer over morgen, Brandweer Nederland, 2010
- > Visie Risicogerichtheid, Brandweer Nederland, 2015
- > Risicogericht werken in de praktijk, Van Staveren, 2015
- > Kwalificatiedossier Specialist risico en veiligheid, 2009
- > Kwaliteitscriteria omgevingsveiligheid voor veiligheidsregio's, 2016
- > Kwalificatiedossier Specialist Omgevingsveiligheid *in concept*, 2017

Bijlage 1 Namenlijst

Leden Clusterwerkgroep	Organisatie
Hans Foekens	Voorzitter clusterwerkgroep
Laurens Welberg	Adviseur-vakspecialist brandveiligheid, VR Twente
Pieter Kruithof	Senior medewerker brandpreventie, VR Haaglanden
Henk van Wetten	BRZO coördinator, VR Rotterdam-Rijnmond
Joram Gielbert	Specialist industriële veiligheid, VR Gelderland-Zuid
Lieuwe de Witte	Senior onderzoeker, NIPV
Leo de Niet	Decaan Risicobeheersing, NIPV
Linda van de Ven	Trainer-adviseur Risicobeheersing, NIPV
Marieke Geelen	Onderwijskundige, NIPV

Bijlage 2 Begrippen en afkortingen

Onderwijskundige begrippen

Begrip	Omschrijving
Kwalificatiedossier	Set van verschillende kerntaken, werkprocessen en competenties die samen een opleiding vormgeven en waar een diploma aan vast hangt.
Kerntaak	Een kerntaak is een substantieel deel van de beroepsuitoefening naar belang, omvang (tijdsbeslag of frequentie) of beide. Een kerntaak bestaat uit een geheel van inhoudelijk met elkaar samenhangende werkprocessen, kenmerkend voor de beroepsuitoefening. Een kwalificatiedossier heeft een beperkt aantal kerntaken. Alle kerntaken samen beschrijven de essentie van de beroepsuitoefening van de betreffende beroepsgroep.
Competentie	Het geheel van kennis, vaardigheden en attitudes om in een bepaalde beroepssituatie adequaat te functioneren.